

Ερωτική ψευδαισθηση σε χώρους σεξουαλικής διασκέδασης: Το παράδειγμα του στριπτιζάδικου «Άλλο»

Μαρία Μαλαίνου¹

Περίληψη

Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται η εμφάνιση νέων μορφών σεξεργασίας, υβριδικών ή μη, οι οποίες δεν έχουν επαρκώς μελετηθεί στα πλαίσια των κοινωνικών επιστημών. Στους παραδοσιακούς χώρους σεξεργασίας συμπεριλαμβάνονται μεταξύ άλλων το «πεζοδρόμιο», οι οίκοι ανοχής, η κατ' οίκον πορνεία και τα μπαρ με κονσομασιόν (Λάζος, 2001). Η παρούσα έρευνα εστιάζει αποκλειστικά στον χώρο των νυχτερινών κέντρων διασκέδασης, όπου προσφέρονται εκτός από κονσομασιόν και σεξουαλικές υπηρεσίες, με εστίαση σε ένα στριπτιζάδικο στην περιοχή της Αθήνας, το «Άλλο». Σκοπός της έρευνας είναι η καταγραφή της διαδικασίας παραγωγής ψευδαισθήσεων στον συγκεκριμένο χώρο, οι οποίες αναδεικνύονται ως σημαντικό σημείο ανάλυσης του χώρου και της εμπειρίας στο στριπτιζάδικο. Ως μεθοδολογικά εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν οι ιστορίες ζωής, οι βιογραφικές αφηγήσεις και η συμμετοχική παρατήρηση, ενώ πολύτιμη ήταν και η μέθοδος της χιονοστιβάδας.

Λέξεις-κλειδιά: φύλο, πορνεία, παραγωγή ψευδαισθήσεων, σεξουαλικότητα, στριπτιζάδικα

Abstract

In recent decades, the emergence of new forms of sex work, whether hybrid or not, has been observed, which have not been adequately studied within the framework of the social sciences. Traditional spaces of sex work include, among others, the «street,» brothels, home-based prostitution, and bars with hostesses (Lazos, 2001). The present research focuses exclusively on the realm of nightlife entertainment venues, where sexual services, in addition to hostessing, are offered, with a focus on a strip club in the Athens area, called «Allo.» The research aims to record the process of producing illusions in this particular space, highlighted as a significant point of analysis of the space and the experience in the strip club. Methodologically, life stories, biographical narratives, and participant observation were used, while the snowball method was also valuable.

Keywords: gender, prostitution, production of illusions, sexuality, strip clubs

¹ Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Πολιτικής Επιστήμης και Κοινωνιολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Εισαγωγή

Η συσχέτιση της σεξεργασίας με τις σπουδές φύλου συγκεντρώνει έναν σημαντικό αριθμό μελετών τις τελευταίες δεκαετίες. Ωστόσο, ακόμη και σήμερα η βιβλιογραφία κρίνεται σχετικά περιορισμένη, τουλάχιστον στον ελλαδικό χώρο. Στη μελέτη του Λάζου (2001) για την πορνεία γίνεται μια προσπάθεια χαρτογράφησης του χώρου στον οποίο επιτελείται στην Ελλάδα κατά την δεκαετία του '90. Η τελευταία εκτυλίσσεται και εντοπίζεται σε συγκεκριμένους τόπους, στο πεζοδρόμιο, στους οίκους ανοχής, στα μασαζάδικα, στην κατ' οίκον πορνεία και στα νυχτερινά κέντρα διασκέδασης χώρους στους οποίους συνήθως, εργάζονται γυναίκες με μεταναστευτική καταγωγή, οι οποίες προέρχονται από χώρες των Βαλκανίων (Βιδάλη 2020).

Για τα νυχτερινά κέντρα σεξουαλικής διασκέδασης υπάρχει ένα σημαντικό κενό στη βιβλιογραφία, το οποίο επιχειρούμε να καλύψουμε εδώ μέσα από τα εργαλεία της εθνογραφικής μεθόδου. Τα μπαρ με κονσομασιόν (κωλόμπαρα) και τα στριπτιζάδικα, διαφοροποιούνται από τους υπόλοιπους χώρους στους οποίους επιτελείται η σεξεργασία, καθώς περιβάλλονται από έναν μανδύα ψευδαισθήσης, που θα αποτελέσει κεντρικό άξονα της ανάλυσής μας.

Στο συγκεκριμένο άρθρο θα αναλύσουμε τον χώρο των «strip clubs», ως χώρο παραγωγής ψευδαισθήσεων. Οι υπηρεσίες κονσομασιόν, η συντροφικότητα που προσφέρεται, οι σεξουαλικές υπηρεσίες, το κατάστημα στο οποίο διενεργήθηκε η επιτόπια έρευνα, το προσωπικό και οι ρόλοι τους είναι από τα βασικά σημεία εστίασης του παρόντος άρθρου, τα οποία θα προσεγγιστούν μέσα από σύγχρονες κοινωνιολογικές και ανθρωπολογικές θεωρίες.

Η διαμόρφωση του χώρου, το προσωπικό που στελεχώνει την επιχείρηση και ολόκληρη η ατμόσφαιρα δεν είναι τυχαία και συμβάλλουν στην ανάπτυξη της ερωτικής ψευδαισθήσης, η οποία αποτελεί το βασικό καταναλωτικό προϊόν. Ο ερωτισμός που δημιουργείται είναι αποτέλεσμα της σχέσης που συνάπτει συνειδητά ο πελάτης με την σεξεργάτρια. Η σχέση αυτή γίνεται πολλές φορές εξαρτητική και εξουσιαστική. Η κονσομασιόν, ή το «ποτό για παρέα», αποτελεί βασικό στοιχείο διάκρισης στους παραπάνω χώρους. Ο συμβολικός χαρακτήρας που ελλοχεύει στο κέρασμα ποτού στα συγκεκριμένα μπαρ παρουσιάζεται αναλυτικά μέσα στο έργο της Αμπατζή (2004, 2007), το οποίο συμπληρώνει το βιβλιογραφικό κενό για τα μπαρ με κονσομασιόν.

Σήμερα, τα στριπτιζάδικα παρέχουν περισσότερες σεξουαλικές υπηρεσίες, καλύτερης έτοιμης ένα μέρος της βιομηχανίας του σεξ. Η τελευταία δεν αφορά απλώς τις ενσώματες σεξουαλικές επαφές, αλλά έχει επεκτείνει τις μορφές και τους τρόπους σεξουαλικοποίησης, δημιουργώντας μια πιο «σεξουαλικοποιημένη κοινωνία», με αποτέλεσμα η κουλτούρα του σεξ να αποκτά σαφή πολιτική και κοινωνική διάσταση (Bale 2012). Στον 21ο αιώνα, το σεξ συνδέεται άρρηκτα με την οικονομία της αγοράς και είναι από τους βασικότερους παράγοντες ενίσχυσης της οικονομίας στα νεοφιλελεύθερα και καπιταλιστικά συστήματα (McNair 2002). Ενώ το trafficking και η εξώθηση μεταναστριών στην πορνεία μια συχνή πρακτική, στην παραδοσιακή σεξεργασία δεν παρατηρείται αυτό το φαινόμενο (Αμπατζή, 2008 σ. 61).

Μεθοδολογικό πλαίσιο

Οι περιορισμένες βιβλιογραφικές αναφορές σε ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία, καθώς επίσης και η σπάνια ερευνητική δραστηριότητα γύρω από τα μπαρ με κονσομασιόν και τα στριπτιζάδικα αποτέλεσε τροχοπέδη για την ομαλή διεξαγωγή της έρευνας. Ήδη από τον Οκτώβριο του 2020, όταν ξεκίνησε η συγκεκριμένη μελέτη, τα ερεθίσματα μας ήταν ελάχιστα.

Σκοπός του παρόντος άρθρου δεν είναι να επαληθευτεί ή να διαψευσθεί κάποια

θεωρία, αλλά να προσεγγιστεί σε πρώτο επίπεδο το ερευνητικό ερώτημα που μας απασχολεί: πώς διαμορφώνεται η ερωτική ψευδαισθήση στο συγκεκριμένο χώρο σεξουαλικής διασκέδασης και ποιος είναι ο σκοπός της; Το βιβλιογραφικό κενό, στο οποίο αναφερθήκαμε παραπάνω, αποτέλεσε συνεπώς την κινητήρια δύναμη για τη διεξαγωγή μιας εθνογραφικής έρευνας στα μπαρ με κονσομασιόν. Η επιλογή του συγκεκριμένου χώρου έγινε για ακόμα έναν λόγο, που αφορά την ευκολότερη πρόσβαση σε αυτούς ως ερευνήτρια, σε σχέση με το γενικότερο κλίμα ανασφάλειας που κρίνω ότι επικρατεί σε οίκους ανοχής ή στο πεζοδρόμιο.

Η εθνογραφική παρατήρηση αποτέλεσε βασικό μεθοδολογικό εργαλείο για τη διεξαγωγή της έρευνας. Μέσω των συζητήσεων και συνεντεύξεων που διεξήχθησαν κατά τη διάρκειά της, αλλά και των βιογραφικών αφηγήσεων και ιστοριών ζωής των σεξεργατριών, συγκεντρώθηκαν οι σχετικές πληροφορίες και σχηματίστηκε μια πιο πλήρης και σαφής εικόνα για τον συγκεκριμένο χώρο. Οι συνεντεύξεις που πάρθηκαν από τις σεξεργάτριες συνολικά ανέρχονται στις 18, ωστόσο, στο παρόν άρθρο θα αναφέρουμε επιλεκτικά αποσπάσματα κάποιων από αυτές. Καθοριστικής σημασίας ήταν και η μέθοδος της χιονοστιβάδας καθώς η επαφή με το προσωπικό του χώρου και το φιλικό-εμπιστευτικό κλίμα που δημιουργήθηκε μας έφερε πιο κοντά στις σεξεργάτριες, ώστε να δημιουργηθεί μια σχέση οικειότητας και εμπιστοσύνης ανάμεσα μας. Η πρώτη επαφή ήταν με τον υπεύθυνο του καταστήματος, ο οποίος λόγω του κύρους του στον χώρο, μας διευκόλυνε ώστε να προσεγγίσουμε τις σεξεργάτριες. Οι παραπάνω μέθοδοι χρησιμοποιήθηκαν τηρώντας, παράλληλα, την πρέπουσα ηθική και επιστημονική δεοντολογία που απαιτείται και διαχειρίζοντας την εκάστοτε κατάσταση με την ανάλογη διακριτικότητα.

Η επιτόπια έρευνα περιορίστηκε σε ένα μόνο strip club της Αθήνας στο οποίο προσφέρονται μεταξύ άλλων σεξουαλικές υπηρεσίες. Για τις ανάγκες της έρευνας, θα ονομάσουμε το νυχτερινό κατάστημα το «Άλλο». Το «Άλλο» είναι ένα νυχτερινό strip club, το οποίο προσφέρει υπηρεσίες κονσομασιόν, strip show καθώς και άλλες σεξουαλικές υπηρεσίες για τις οποίες θα αναφερθούμε στη συνέχεια.¹ Ο αριθμός των σεξεργατριών που απασχολούνται δεν είναι ποτέ σταθερός, καθώς οι ίδιες δεν είναι υποχρεωμένες να παραμείνουν για κάποιο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα εκεί και κυμαίνονται από 20 έως και 30.² Η πλειοψηφία των γυναικών προέρχεται από ορισμένες Βαλκανικές χώρες (Ρουμανία, Αλβανία), καθώς και από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (Ουκρανία, Ρωσία). Όλα τα ονόματα που θα αναφερθούν στο παρόν άρθρο είναι ψευδώνυμα που χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες της έρευνας και δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Η διεξαγωγή της έρευνας ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2020 και ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2023 υπό την σκιά της απειλής του κορονοϊού. Ήδη από τον Αύγουστο του 2020 εφαρμόζονταν μέτρα αντιμετώπισης του κορονοϊού στη διασκέδαση, τα οποία υποχρέωναν τα νυχτερινά καταστήματα να κλείνουν τα μεσάνυχτα. Συνεπώς, λειτουργούσαν με απογευματινό ωράριο και συγκεκριμένα από τις 6 το απόγευμα έως τις 12 το βράδυ. Κατά την περίοδο αυτή, υπήρξε μια παύση από τον Νοέμβριο του 2020 έως τον Ιούλιο του 2021, όταν τα νυχτερινά καταστήματα τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας. Παρά την πολύμηνη διακοπή και την απομάκρυνση από το πεδίο, διατηρήθηκε μια τυπική επαφή με το προσωπικό και τις σεξεργάτριες. Τον Ιούλιο του 2021 λειτούργησαν ξανά στο κανονικό τους ωράριο, μετά τα μεσάνυχτα, αλλά με ένα διαφορετικό τρόπο «επιλεκτικής εισόδου πελατών», καθώς δικαίωμα εισόδου στο μα-

¹ Το συγκεκριμένο κατάστημα αυτοπροσδιορίζεται ως στριππιζάδικο, εφόσον η ειδοποιός διαφορά με τα κοινά μπαρ είναι πως παρέχει strip show και άλλες σεξουαλικές υπηρεσίες.

² Ο αριθμός ποικίλει ανάλογα και με τις ανάγκες εξυπηρέτησης πελατών. Για παράδειγμα, τα σαββατοκύριακα ο αριθμός σεξεργατριών αυξανόταν. Αντίθετα το καλοκαίρι, το οποίο θεωρείται «νεκρή περίοδος» για τη νυχτερινή Αθήνα, μειωνόταν αρκετά.

γαζί είχε όποιος διέθετε πιστοποιητικό εμβολιασμού κατά του κορονοϊού ή πιστοποιητικό ανάρρωσης. Το «Άλλο», ως χώρος υγειονομικού ενδιαφέροντος, γνώρισε δύσκολες καταστάσεις λόγω πανδημίας, ενώ παράλληλα, τον Φεβρουάριο του 2022, όταν και κλιμακώθηκε η Ρωσο-Ουκρανική σύγκρουση, αδυνατούσε να μεταφέρει γυναίκες από τις δύο χώρες. Στις επόμενες ενότητες θα παρουσιάσουμε αναλυτικά τα κυριότερα ευρήματα, τα οποία επιχειρούν να απαντήσουν στο βασικό ερώτημα που έχουμε θέσει.

Θεωρητικό πλαίσιο

Η σεξεργασία, ιδιαίτερα στα νυχτερινά κέντρα διασκεδάσεως, αποτελεί κυρίως γυναικείο επάγγελμα. Η γενικότερη εντύπωση που σχηματίστηκε από την πλειοψηφία των συνεντευξιαζόμενων γυναικών είναι ότι τα σεξουαλικά επαγγέλματα αποτελούν θέμα ταμπού και κριτήριο κοινωνικής ιεράρχησης στις ζωές αυτών και των οικείων τους. Αυτό το γεγονός αναπαράγει τις έμφυλες ιεραρχίες και οξύνει τις κοινωνικές ανισότητες μέσα σε ένα σύστημα νεοφιλελευθερισμού, το οποίο μετατρέπει τα άτομα σε εμπορεύματα και έπειτα σε εργάτριες του σεξ, καθώς και τη σεξουαλικότητα (sexiness) σε σεξουαλικό κεφάλαιο (Illouz και Kaplan 2022). Εντούτοις, αυτό το σεξουαλικό κεφάλαιο δεν είναι μια απλή μορφή συσσώρευσης, αλλά το υλικό αποτέλεσμα σχέσεων ανταλλαγής, οι οποίες δεν είναι απλά εγχρήματες και παράγονται μέσα σε ένα πλαίσιο κοινωνικών αλληλεπιδράσεων. Κι αν η θεωρία της κοινωνικής αλληλεπίδρασης υποστηρίζει ότι, κάθε ρόλος συνοδεύεται από την αλληλεπίδραση των άλλων ρόλων (Craib 2011, σ. 111-114), στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο ρόλος της σεξεργάτριας δεν υφίσταται χωρίς την ύπαρξη του πελάτη, ο οποίος επίσης αναλαμβάνει έναν ρόλο. Και οι δύο συγκροτούν το φαντασιακό, διαδραματίζοντας δύο ερωτικούς ρόλους (Abercrombie, Hill και Turner 1992, σ. 313-314). Η διαντίδραση είναι μια διαδικασία κοινωνικοποίησης που ενθαρρύνει, όχι μόνο να γεννάται η σκέψη, αλλά να πραγματοποιείται (Ritzer 2012, σ. 319).

Η επί πληρωμή σεξουαλική επαφή ορίζεται ως πρότυπο ιδανικής ερωτικής επαφής και υπάρχει πιθανότητα να λειτουργήσει ως υποκατάστατο και διαφυγή από τη συνηθισμένη ετερο-σεξουαλική και μονογαμική ζωή των ανθρώπων (Bhattacharyya 2002, σ. 218). Βασικό διακύβευμα στην παρούσα έρευνα είναι να αντιληφθούμε πως κάθε πορνικός χώρος, ιδιαίτερα ο συγκεκριμένος, είναι χώρος ανταλλαγής, προσφοράς και ζήτησης, όπως και χώρος ανάπτυξης έμφυλων σχέσεων και ιεραρχιών. Κάθε προσφερόμενη υπηρεσία προσθέτει, στο δικό της βαθμό, κάποιο ψήγμα ερωτικής διάθεσης σχηματίζοντας μια ψευδαισθηση. Το ποτό για παράεα μέσω GFE³ πρακτικών (Milrod and Monto 2012), ο αισθησιακός χορός και οι σεξουαλικές επαφές, αλλά και ο ρομαντικός και διακριτικός χώρος αποτελούν βασικά δομικά στοιχεία της δημιουργίας ψευδαισθήσεων. Η ερωτική ψευδαισθηση, συνολικά, παράγει συναισθήματα και ενορμήσεις, αλλά ταυτόχρονα και σχέσεις εξουσίας. Η εξιδανίκευση της θηλυκότητας που επιτελούν τα σεξουαλικοποιημένα σώματα των σεξεργατριών (το sexiness, το ντύσιμο, το βάψιμο, τα ψηλά τακούνια) είναι ο σκοπός αυτής της ψευδαισθησης.

Το «Άλλο», το προσωπικό και οι ρόλοι τους

Το «Άλλο»⁴ είναι ένας χώρος στον οποίο συγκροτείται και περικλείεται ολόκληρη

³ Ως GFE ορίζεται η σεξουαλική υπηρεσία από την σεξεργάτρια, η οποία προσομοιάζει με την κανονική σύντροφο του πελάτη. Αναπτύσσεται μια πιο προσωπική δραστηριότητα, όπως φιλία και αγκαλιές, τα οποία δεν παρέχονται σε άλλες περιπτώσεις.

⁴ Τα συγκεκριμένα καταστήματα εκτός από μπαρ, club, strip show αποκαλούνται στην καθημερινή διάλεκτο ως «κωλομάγαζα», «κωλόμπαρα», «κωλάδικα», δίνοντας ένα αρνητικό πρόσημο σε αυτούς τους χώρους. Οι μειωτικοί αυτοί χαρακτηρισμοί υποδηλώνουν την κατωτερότητα του χώρου, όχι ως τόπου διασκέδασης αλλά ως χώρου εκπόρνευσης γυναικών και ανδρών.

η κουλτούρα του στριπτιζ⁵ και η δημιουργία της ερωτικής ψευδαίσθησης. «Γι' αυτό, άλλωστε, έρχεται ο κόσμος εδώ. Για να ζήσει αυτή τη ψευδαίσθηση. Δεν είναι μόνο το ποτό που θα πιεί, θα κάνει μια γνωριμία και θα νιώσει πως έχει συντροφιά», όπως μας εξηγεί ο Γιάννης ένας από τους ιδιοκτήτες του «Άλλο». Ο Γιάννης ασχολείται με το συγκεκριμένο επάγγελμα τα τελευταία 15 χρόνια, ενώ πιο πριν εργαζόταν την νύχτα ως DJ σε strip club: «Και κάπως έτσι, αποφάσισα μαζί με έναν άλλο σύνεταίρο να ανοίξουμε το δικό μας μαγαζί. [...] Είναι λίγο διαφορετικό από τα υπόλοιπα που υπάρχουν στην αγορά γιατί δε θυμίζει τόσο μπαρ, περισσότερο είναι club». Ο χώρος είναι ειδικά διαμορφωμένος έτσι ώστε να καλύψει όλες τις λειτουργικές ανάγκες ενός club. Η σάλα αποτελείται από δεκάδες τραπέζια είτε για να εξυπηρετήσουν παρέες των 5-6 ατόμων είτε μικρούς καναπέδες για 1 ή 2 άτομα. Στο κέντρο του χώρου βρίσκεται η πίστα, όπου πραγματοποιούνται τα strip shows, και πάνω σε αυτή υπάρχουν δύο στύλοι για τις ανάγκες των χορών. Γύρω από την πίστα είναι τα πρώτα τραπέζια, τα οποία αν και κολλημένα σε αυτή, δε θεωρούνται «high class»:

«Οι καλοί πελάτες⁶ τοποθετούνται πίσω, στους καναπέδες [...] δεν ενδιαφέρονται για τα shows, αλλά για να βρουν μια παρέα. Μπροστά στα πρώτα τραπέζια, συνήθως, βάζουμε παρέες νεαρής ηλικίας, γιατί ξέρουμε πως ήρθαν για να δουν και όχι για να χαλάσουν χρήματα [...]».

Μακριά από τη σάλα και τα αδιάκριτα βλέμματα βρίσκεται ένας ειδικά διαμορφωμένος χώρος στον οποίο προσφέρονται σεξουαλικές υπηρεσίες, όπως πριβέ (private) χοροί και ενίοτε σεξ. Κατά τις ώρες λειτουργίας του club, υπάρχει χαμηλός φωτισμός, ώστε να επικρατεί πλήρης συσκότιση στον χώρο. Αυτό συμβαίνει για δύο βασικούς λόγους: πρώτον, για αισθησιακούς λόγους, ώστε να δημιουργηθεί η κατάλληλη ατμόσφαιρα και δεύτερον, για να καλύψει τις «ατέλειες» του χώρου και των χορευτριών, όπως μας ανέφερε ο Γιάννης. Η Ιρίνα μας εξηγεί σχετικά με την συσκότιση: «Δεν χρειάζονται φώτα, δε χρειάζεται να βλέπεις τι κάνεις. [...] Είναι και για να δημιουργήσεις ρομαντισμό, αλλά όπως στο δωμάτιο σου δε θα άναβες τα φώτα έτσι και εδώ [...]», ενώ αργότερα ο Γιάννης συμπληρώνει: «όλες οι κοπέλες που εργάζονται εδώ είτε κάνουν χορό, ποτό είτε είναι στο ταμείο ακόμα και η καθαρίστρια πρέπει να είναι 'φτιαγμένες' [εννοεί βαμμένες, καλοντυμένες και καθαρές], να καλύψουν τις ατέλειες που έχουν είτε στο πρόσωπο ακόμα και στο σώμα τους». Ο χώρος φαίνεται προχειροφτιαγμένος, με ψευδοτοιχούς, οι οποίοι καλύπτουν τυχόν φθορές. Τα φωτορυθμικά δίνουν την αίσθηση του club και παράλληλα, φωτίζουν, όσο πρέπει, τον χώρο. Η μουσική είναι ακόμα ένα στοιχείο, το οποίο συμβάλλει στη γενικότερη ατμόσφαιρα καθώς επίσης και στην εξυπηρέτηση των πελατών. Μέσω της δυνατής μουσικής είναι αδύνατον να επικοινωνήσει ο πελάτης με την χορεύτρια και πρέπει να έρθουν πιο κοντά. Αυτό το γεγονός, συμβάλλει στη δημιουργία της ερωτικής διάθεσης και στη σεξουαλικοποίηση του χώρου.

Το συγκεκριμένο μαγαζί απασχολεί περίπου έξι με επτά σερβιτόρους (αποκλειστικά άντρες) για να εξυπηρετούν το κοινό, σερβίροντας τα ποτά των πελατών και των σεξεργατριών. Ο κάθε σερβιτόρος έχει αναλάβει να σερβίρει συγκεκριμένο πόστο. Όπως μας εξηγεί ο Γιάννης: «σε αυτή τη δουλειά χρειάζεσαι έμπειρους ανθρώπους ακόμα και στο σέρβις (service), όχι για να σερβίρουν γρήγορα, αλλά γιατί λόγω ηλικίας και

⁵ Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά και ο McNair (2002, σ. 166-167) η κουλτούρα του στριπτιζ έχει ως προϋπόθεση την ύπαρξη ενός κοινού αποτελούμενο από ηδονοβλεψίες, οι οποίοι είναι πρόθυμοι να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της μαζικής ηδονοβλεψίας. Ακόμα μια προϋπόθεση είναι η κατάλληλη διαμόρφωση των κανόνων, οι οποίοι θα κάνουν δεκτικό το θέαμα στο κοινό. Η ηδονοβλεψία είναι βασικό χαρακτηριστικό κάθε τηλεοπτικού προϊόντος και αποσκοπεί στην διέγερση του δέκτη.

⁶ Οι «καλοί πελάτες» στα νυχτερινά καταστήματα ορίζονται εκείνοι που ξοδεύουν ένα υπέρογκο ποσό και κάνουν επιδεικτική κατανάλωση. Η ειδοποιός διαφορά με τους κοινούς πελάτες, έγκειται αποκλειστικά στο χρηματικό ποσό που ξοδεύουν.

εμπειρίας κόβει το μάτι τους. [...] Εύκολα θα διακρίνουν ποιος είναι καλός πελάτης και θα του φερθούν αναλόγως [...]. Συνεπώς, οι σερβιτόροι λειτουργούν και ως «ανιχνευτές καλών πελατών» και όταν εντοπίσουν ποιος πελάτης είναι διατεθειμένος να ξοδέψει πολλά χρήματα ή ποιος ήδη έχει ξοδέψει πολλά, ειδοποιούν διακριτικά τις κοπέλες, ώστε να περάσουν από το τραπέζι του και να τις κεράσει ποτά ή να του προσφέρουν σεξουαλικές υπηρεσίες. Ένας από τους σερβιτόρους, ο Μάρκος, βοηθάει γενικότερα στο μαγαζί, μεταφέροντας τις καινούριες κοπέλες από το αεροδρόμιο στο σπίτι που νοικιάζουν:

«Εχθές πήγα στο αεροδρόμιο να φέρω δύο κοπέλες από την Ουκρανία, τώρα με τον πόλεμο είναι πιο δύσκολα τα πράγματα, δεν μπορούμε να φέρουμε πολλές. [...] Τις πήγα στο σπίτι που έχει φτιάξει το μαγαζί για να μείνουν εκεί. Μπορεί μέσα στο ίδιο δωμάτιο να ζουν έξι με επτά κοπέλες».

Στην υποδοχή του καταστήματος υπάρχει ένα άτομο, το οποίο οφείλει να συνοδεύει τους πελάτες στα τραπέζια ανάλογα με το προφίλ τους. Πιο συγκεκριμένα, ο άνθρωπος που βρίσκεται στην υποδοχή, ο Ηλίας, μας περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο εξυπηρετεί τους πελάτες:

«Συνήθως τις μεγάλες παρέες ή τα πιτσιρικά τα βάζουμε στα πρώτα τραπέζια γύρω από την πίστα. Αυτοί ήρθαν εδώ για το μάτι, όχι για να χαλάσουν λεφτά. Όσοι είναι μόνοι, συνήθως αναζητούν μια καλή συντροφιά και είναι διατεθειμένοι να χαλάσουν λεφτά. Αυτό δε συμβαίνει πάντα, αλλά κάπως έτσι πάει [...]».

Τέλος, στον ειδικά διαμορφωμένο χώρο, όπου προσφέρονται σεξουαλικές υπηρεσίες, υπάρχει ένα άτομο, το οποίο κρατάει τα χρήματα από τους χορούς και τα πριβέ δωμάτια. Σε αυτό το σημείο είναι εμφανές ότι ο συγκεκριμένος χώρος, όπως περιγράφεται, είναι βαθιά έμφυλα διαστρωματωμένος. Οι άνδρες σερβιτόροι και οι υπεύθυνοι του χώρου λειτουργούν και ως επιτηρητές των σωμάτων των σεξεργάτριων. Η περιφρούρηση του γυναικείου σώματος καταστέλλει την ελευθερία τους και ενδεχομένως επηρεάζει ακόμα και την παροχή υπηρεσιών κάποιες φορές. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα που μας αναφέρει η Ιωάννα:

«Στον απλό χορό απαγορεύονται κάποια πράγματα, όπως να σε αγγίξει ο άλλος [εννοεί ο πελάτης] μέσα από το εσώρουχο [...] Θυμάμαι, όμως, έναν που τον είχα αφήσει να το κάνει για να μην τον χάσω από πελάτη [...] Όλο αυτό έγινε μπροστά από τον υπεύθυνο των χορών, αλλά δε με είδε [...] κανονικά απαγορεύεται, μπορεί να είχα πρόβλημα [εάν την έβλεπε]». Αυτή η υπέρβαση των ορίων στο παράδειγμα της Ιωάννας περιγράφει πως η επιτήρηση των γυναικών από το προσωπικό αποκτά εξουσιαστικό και επιβλητικό χαρακτήρα.

Σεξεργάτρια, χορεύτρια ή κονσοματρίς; Οι παρεχόμενες σεξουαλικές υπηρεσίες

Καθόλη τη διάρκεια της ερευνητικής δραστηριότητας προέκυψε η απορία σχετικά με τον χαρακτηρισμό και αυτοπροσδιορισμό των γυναικών που εργάζονται σε στριπτιζάδικα. Είναι χορεύτριες, κονσοματρίς, εκδιδόμενες ή απλά σεξεργάτριες; Οι ερωτώμενες δώσανε τις δικές τους απαντήσεις, οι οποίες ποικίλλουν, και μέσα από αυτές θα αποσαφηνίσουμε τον ορισμό που χρησιμοποιήσαμε σε όλο το κείμενο. Η Ιωάννα απαντά: «όλες πούτάνες είναι από τη στιγμή που ο άλλος σε κουφτώνει, το ίδιο είναι», ενώ η Μαρία, η οποία κάνει κονσομασιόν και απλό χορό, σημειώνει: «είμαι χορεύτρια, δε κάνω σεξ. Αν κάνουμε και σεξ εδώ μέσα, τότε είναι οίκος ανοχής, όχι στριπτιζάδικο». Κάποιες γυναίκες οι οποίες εργάζονται αρκετά χρόνια στους χώρους σεξουαλικής διασκέδασης δήλωσαν ότι κάνουν μόνο κονσομασιόν, καθώς έχουν σταθερούς πελάτες και οικονομικά ανταπεξέρχονται με αυτά τα έσοδα. Σημειώθηκε μια περίπτωση μιας κοπέλας, η οποία προτιμάει να μην κάνει κονσομασιόν, καθώς λόγω της δημοφιλίας

της έχει αρκετούς πελάτες για διπλό πριβέ.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι, ανάλογα με την παρεχόμενη υπηρεσία, η κάθε εργαζόμενη στο «Άλλο» μπορεί να αυτοπροσδιοριστεί όπως αυτή το επιθυμεί: κονσοματρίς, χορεύτρια, «πουτάνα», και αυτές οι ημικές κατηγορίες μοιάζουν να αποδίδουν τοπικά νοήματα αυτοπροσδιορισμού. Κρίνοντας συνεπώς ότι αυτός ο χώρος σεξουαλικής διασκέδασης είναι οριακός, στην παρούσα έρευνα καταλήγουμε να αποκαλούμε το σύνολο των γυναικών που εργάζονται σε αυτόν ως «σεξεργάτριες», καθώς συμπεριλαμβάνει και όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες όταν επιτελούνται ενσώματα από γυναίκες/ κορίτσια.

Όπως προαναφέρθηκε, στο «Άλλο», όπως και σε κάθε μαγαζί αυτού του τύπου, συνήθως προσφέρονται κονσομασιόν και σεξουαλικές υπηρεσίες σε ιδιωτικούς χώρους. Ο Γιώργος, υπεύθυνος στους απλούς και πριβέ χορούς, μας εξηγεί:

«Η κοπέλα στον πριβέ χορό μπορεί να κάνει ότι αυτή θέλει με τον πελάτη. Συνήθως γίνεται από πριν μια συνεννόηση για το τι μπορεί να του προσφέρει. Κάποιες ακόμα και εκεί [στο πριβέ] κάνουν απλό χορό χωρίς τα εσώρουχα όμως, άλλες προσφέρουν ακόμα και σεξ σε ξεχωριστό τρίτο χώρο του πριβέ που έχει διπλάσια τιμή».

Υπάρχουν, συνεπώς, τρεις βασικές υπηρεσίες: η κονσομασιόν, ο απλός χορός και το πριβέ, το οποίο χωρίζεται σε «απλό» και «διπλό».

Στην κονσομασιόν ο πελάτης κερνά την κοπέλα ένα ποτό, ώστε να του κρατήσει συντροφιά όσο διαρκεί η αξία του ποτού της. Η Ιωάννα μας αναλύει λεπτομερώς τη διαδικασία:

«Εάν το ποτό που σε κερνάει κοστίζει 10 ευρώ, εγώ θα πάρω περίπου τα εφτά ευρώ στην τσέπη, δηλαδή το 70% περίπου της αξίας του ποτού. Αυτό ισχύει για όλα τα ποτά, σαμπάνιες που θέλει να σε κεράσει ο πελάτης, καθώς και για τις παρεχόμενες σεξουαλικές υπηρεσίες. Αν θέλει πριβέ χορό που κοστίζει 50 ευρώ θα πάρω στο τέλος της βραδιάς το ποσοστό που μου αναλογεί [...]».

Κάθε φορά που η κοπέλα δέχεται ένα ποτό-κέρασμα, ο σερβιτόρος αφήνει τις μάρκες που αναλογούν στην κονσοματρίς, οι οποίες σηματοδοτούν την αξία του ποτού. Η Αμπατζή (2007, σ. 12) υποστηρίζει ότι τα μπαρ με κονσομασιόν πουλάνε την παρέα και ο πελάτης την αγοράζει πληρώνοντας/κερνώντας το ποτό. Αυτή η «συμφωνία» είναι άτυπη, γίνεται χωρίς να έχουν προηγηθεί κάποιοι όροι, ενώ βασίζεται πάνω σε μια οικονομική βάση. Και οι δύο πλευρές γνωρίζουν ότι το ποτό έχει καθαρά συμβολική αξία, ο πελάτης ουσιαστικά πληρώνει την παρέα της κοπέλας και η τελευταία θα προσφέρει το χρόνο έναντι κάποιου αντιτίμου. Κατά τη διάρκεια της παρέας, πρέπει να δημιουργηθεί μια πιο οικεία συμπεριφορά μεταξύ της κονσοματρίς και του πελάτη. Η ερωτική ψευδαισθηση που αναπτύσσεται αγγίζει τα όρια του GFE. Η Μαρία περιγράφει:

«Η κονσοματρίς πρέπει να σε κάνει να νιώσεις οικεία, να νιώσεις ότι είσαι με την γκόμενα σου και μπορείς να της πεις τα πάντα [...] άλλοι μου λένε τα προβλήματα τους με τις συζύγους τους, άλλοι τα επαγγελματικά τους, άλλοι έρχονται για την καυλάντα εδώ, πρέπει να τους ακούς όλους και ανεξάρτητα από την άποψη σου να τους συμπονάς, να τους δείξεις ότι τους ακούς».

Η συζήτηση μπορεί να εξελιχθεί από ερωτική έως και διαπροσωπική. Όταν τελειώσει το ποτό η κονσοματρίς αποχωρεί, εκτός εάν ο πελάτης επιθυμεί να συνεχίσει με επόμενο ποτό ή με κάποια σεξουαλική υπηρεσία. Δεν είναι εντούτοις όλες οι κονσοματρίς δεκτικές στο να προχωρήσουν σε κάποια άλλη τέτοιου είδους υπηρεσία.

Ο απλός χορός γίνεται σε ξεχωριστό χώρο, πιο σκοτεινό. Εκεί υπάρχει ένας μεγάλος καναπές στον οποίο κάθεται ο πελάτης και η κονσοματρίς, η οποία μετατρέπε-

ται σε στρίπερ, χορεύοντας αισθησιακά σε κοντινή απόσταση από τον πελάτη. Σκοπός είναι η σεξουαλική διέγερση του πελάτη μέσω της σωματικής και οπτικής επαφής. Η Άννα λέει: «Υπάρχουν κάποια όρια στον απλό χορό: απαγορεύεται να ξεκουμπώσει το παντελόνι του, τα γλωσσόφιλα και να σε αγγίξει μέσα από το εσώρουχο [...] εάν θέλει κάτι από αυτά πάμε μέσα στο πριβέ είτε το απλό είτε το διπλό». Στο απλό πριβέ εξακολουθεί να γίνεται ένα είδος χορού στον πελάτη αλλά με περισσότερες δυνατότητες, ενώ στο διπλό πριβέ μπορεί να υπάρξει και σεξουαλική επαφή. Η Ιωάννα κάνει σεξ στο διπλό πριβέ και εξηγεί:

«Ακόμα και στο διπλό πριβέ η κοπέλα δεν είναι υποχρεωμένη να κάνει σεξ, αλλά όποια κάνει θα το κάνει μόνο εκεί [...] είναι καθαρά θέμα χρημάτων. Συνήθως κοστίζει 100 ευρώ αλλά μπορεί να ζητήσει και παραπάνω εάν θέλει. Όταν η κοπέλα βλέπει πως έχει κάποιον σταθερό πελάτη και έρχεται μόνο γι' αυτή, ίσως να πάει πιο εύκολα για σεξ μαζί του, γιατί έτσι θα τον κρατήσει».

Ερωτική ψευδαισθηση, εξιδανίκευση και σεξουαλικές ανταλλαγές

Η δημιουργία και η ολοκλήρωση της ερωτικής ψευδαισθησης εξαρτάται από τις υπηρεσίες των σεξεργατριών, όπως αναφέρθηκαν παραπάνω. Τα όρια που αυτές θέτουν είναι υπαρκτά αλλά σιωπηρά. Με άλλα λόγια, κάθε σεξεργάτρια είναι διατεθειμένη να κάνει κάτι ανάλογο με τα χρήματα που θα λάβει:

«Εάν δεν θες να συνεχίσεις μαζί του για χορό ή για πριβέ, θα πρέπει να το αποφύγεις ευγενικά. Δεν του λες 'δε σε θέλω', μπορείς απλά να πεις ότι δε μπορείς γιατί δεν έχεις διάθεση ή πως έχεις περίοδο και μπορεί να έρθει άλλη μέρα όμως έτσι έχεις και δικαιολογία και τον κρατάς ως πελάτη. Μπορείς όμως, εάν είναι κάποιος πιο απαιτητικός, να ζητήσεις παραπάνω χρήματα», εξηγεί η Ιωάννα.

Και όπως είδαμε και προηγουμένως, η ίδια η σεξεργάτρια καθορίζει το ύψος της χρηματικής απολαβής: «Για κάποιον μπορώ να χρεώσω το διπλό πριβέ 100 ευρώ, για κάποιον άλλον 120. Εάν δε θες να πας μαζί του στο πριβέ, μπορείς να του πεις ακόμα και μια απαγορευτική τιμή και έτσι ή θα αρνηθεί ή θα πληρώσει πάρα πολλά χρήματα. Κερδισμένη και στις δύο περιπτώσεις». Η διαπραγμάτευση της τιμής και η ελεύθερη επιλογή του πελάτη, όπως αναφέρει και η Tabet (2006, σ. 380), καθορίζει την κατηγορία της σχέσης. Η πληρωμή προς την σεξεργάτρια, είτε στην κονσομασιόν είτε στους χορούς γίνεται άμεσα μέσω των μαρκών που παίρνει, ανάλογα με την υπηρεσία που προσφέρει. Αντίθετα, τα ποτά που έχει παραγγείλει, συμπεριλαμβανομένων και των κερασμάτων της σεξεργάτριας, πληρώνονται στο τέλος, στον συνολικό λογαριασμό. Οι μάρκες που λαμβάνει η σεξεργάτρια συνοψίζουν τη χρηματική ανταλλαγή και την πληρωμή της από τον πελάτη και υπό μία έννοια είναι ένα είδος ανταμοιβής/δώρου (Tabet, 2006, σ. 380-383). Η Ιρίνα εμπλουτίζει αυτή τη σκέψη λέγοντας ότι «[...] Όπως ο καθένας που μπαίνει εδώ μέσα είναι υποχρεωμένος να πληρώσει, κάποιιοι όμως που δένονται συναισθηματικά μαζί σου θέλουν να σου κάνουν δώρα. Τις προάλλες ένας πελάτης μου χάρισε ένα κόσμημα». Η πληρωμή με αυτό τον τρόπο αποκτά και μια άτυπη μορφή, καθώς και μέσω των δώρων πραγματοποιείται οικονομική ανταλλαγή: για τον πελάτη όμως, η ανταλλαγή μέσω του δώρου εμπεριέχει συναισθημα, καθώς έχει αναπτυχθεί από μεριάς του μια ερωτική έλξη (ψευδαισθηση), ενώ η σεξεργάτρια, δρούσα περισσότερο επαγγελματικά, στηρίζεται κυρίως στη μεγιστοποίηση του κέρδους της. Η Μαρία συμπληρώνει:

«Οι περισσότερες δεν λένε την αλήθεια για την προσωπική τους ζωή, μόνο εάν τις συμφέρει. Συνήθως πρέπει να βρουν μια δραματική ιστορία να σου πουν, η οποία περιλαμβάνει κάποιο οικονομικό πρόβλημα. Έτσι ώστε να ευαισθητοποιηθείς και να κερνάς περισσότερο. Είτε ότι δεν έχουν δουλειά ή ότι έχουν παιδιά και πρέπει να τα μεγαλώσουν μόνες τους».

Έτσι, η σεξεργάτρια μπορεί να υποδυθεί έναν δικό της ρόλο και να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις του κάθε πελάτη ακόμη κι αν πρόκειται για γένους θηλυκού: «Οι γυναίκες πελάτισσες που έρχονται εδώ είτε για χαβαλέ είτε από σεξουαλικό ενδιαφέρον κάνουν πιο απλοϊκές και φιλικές συζητήσεις περί καθημερινότητας», εξηγεί η Ιωάννα. Ανάλογα λοιπόν με τον πελάτη που έχει, η σεξεργάτρια πρέπει να προσαρμόσει την συμπεριφορά της: είτε να τον «ακούει και να τον συμπονά», όπως αναφέρθηκε παραπάνω, είτε να δημιουργήσει λόγους για να κερδίζει περισσότερα χρήματα. Η Έμυ αναφέρει:

«Υπάρχουν κάποια όρια στη δουλειά μας. Δε μπορώ να βγω έξω από το μαγαζί μαζί του. Κάποιες το κάνουν. Εάν το κάνουν, είτε γίνεται για να μην τον χάσεις από πελάτη και να νιώσει ότι σε έχει γκόμενα, είτε γιατί έχεις να κερδίσεις περισσότερα. Μπορεί να σε πάει για ψώνια, για φαγητό, ποτό».

Η οικονομική βάση πάνω στην οποία στηρίζεται η σχέση πελάτη-σεξεργάτριας είναι συνεχώς ορατή. Ο Γιάννης εξηγεί :

«Είναι και αυτό μέρος του 'παιχνιδιού'. Όσες θέλουν το κάνουν για να κερδίσουν κάτι παραπάνω αλλά με όρια γιατί αν είναι να φύγουν όλες με τους πελάτες, το μαγαζί δε θα έχει δουλειά. Σκοπός είναι ό,τι γίνεται να γίνεται εδώ μέσα [...] Όπως έχεις μια κανονική σχέση στην έξω ζωή, έτσι θα είναι και όταν βγαίνεις με μια στρίπερ, θα της πληρώσεις τα έξοδα της... κατά μίαν έννοια».

Η ερωτική ψευδαισθηση λοιπόν αναπτύσσεται στα πλαίσια της οικονομικής σεξουαλικής ανταλλαγής. Αυτή η αλληλεπίδραση μεταξύ σεξεργάτριας και πελάτη βασίζεται σε οικονομικά κατά βάση κίνητρα. Από την άλλη μεριά, ο πελάτης, παρόλο που συμμετέχει συνειδητά στην οικονομική ανταλλαγή αντιλαμβάνεται αυτή τη σχέση ως «ερωτική». Με άλλα λόγια, ενώ ο πελάτης επιθυμεί να διατηρήσει αυτή τη σχέση σε προσωπικό επίπεδο, όπως είδαμε το παραπάνω παράδειγμα με τα ψώνια, η σεξεργάτρια αποσκοπεί καθαρά στο οικονομικό όφελος.

Οι σεξεργάτριες, έτσι όπως περιγράφεται μέσα από τις αφηγήσεις τους, αλλά και τις μαρτυρίες των ανδρών που συναναστρέφονται μαζί τους, αποτελούν ιδανικές συντρόφους για ερωτική συνεύρεση. Στόχος τους είναι η εξιδανίκευση της γυναικείας παρουσίας στο μυαλό του πελάτη. Ο Γιάννης σημειώνει:

«Η κοπέλα θα πρέπει να του δημιουργήσει αυτή την ψευδαισθηση, ότι είναι ο θεός της (ο πελάτης), είναι ο μόνος με τον οποίο νιώθει όμορφα και εμπιστεύεται. Αν αυτό κάτσει, τελείωσε [...] Υπάρχει μια σειρά που υποτίθεται ότι ακολουθείται. Πρώτα πρέπει να πιείς ποτό με την κοπέλα, ύστερα χορό και στο τέλος πριβέ. Στο ποτό θα μιλήσεις μαζί της και θα νιώσεις οικειότητα και μετά θα πας μαζί της για χορό».

Η σεξεργάτρια επιτελεί λοιπόν αυτόν τον ρόλο: να προσφέρει υπηρεσίες ερωτικής διασκέδασης στον πελάτη, είτε καθαρά σεξουαλικές είτε μέσω της καυλάντας κατά την κονσομασιόν. Πρέπει να υποδυθεί την «τέλεια» γυναίκα, ώστε να δημιουργήσει μια μαγευτική εικόνα για τον θεατή της, δηλαδή τον πορνοπελάτη.

Η Ιωάννα μας εξηγεί αναλυτικά πως προκύπτει αυτή η εξιδανίκευση:

«Πρώτα από όλα είναι ότι δε με ξέρει, δε τον ξέρω και ίσως να μην ξαναϊδούμε ποτέ. Οπότε δε θα τον παρεξηγήσω ούτε εκείνος εμένα. Για εμένα ήρθε εδώ και για τις υπηρεσίες που προσφέρω. Συνήθως οι παντρεμένοι έρχονται σε εμένα γιατί δε μπορούν να κάνουν αυτά που θέλουν με τη γυναίκα τους ή γιατί δεν ικανοποιούνται από αυτή [εννοεί στο σεξ]».

Η εμπειρία των σεξεργατριών αλλά και η «απρόσωπη» σχέση που αναπτύσσεται συμβάλλουν σε αυτή τη σεξουαλική διέγερση, που προκαλείται στους πελάτες. Το σέξι ντύσιμο και η περιποίηση του σώματος, αποτελούν κάποια μέσα και παίζουν σημαντικό ρόλο κατά την διάρκεια της εργασίας τους. Το γυναικείο σώμα και η θηλυκότητα

εξάλλου αποτελούν βασικά εργαλεία στη βιομηχανία του σεξ, ώστε να δημιουργήσουν το «τέλειο πρότυπο» και να εγείρουν σεξουαλικά ερεθίσματα (Ο' Neil, 2001, σ. 130).

Συμπεράσματα

Καταλήγοντας, η ερωτική ψευδαισθηση είναι αποτέλεσμα μιας σειράς διαδικασιών και πρακτικών που συντελούνται εντός του συγκεκριμένου χώρου σεξουαλικής διασκέδασης. Στο παράδειγμα του «Άλλου», είναι εμφανές από τις παραπάνω παρατηρήσεις πώς η ερωτική ψευδαισθηση, η εξιδανίκευση του γυναικείου σώματος και η οικονομική ανταλλαγή βρίσκονται σε μια συνεχή αλληλεπίδραση δρώντων υποκειμένων στα πλαίσια μιας σεξουαλικής οικονομίας που εμπεριέχει την κονσομασιόν, την παροχή αισθησιακών χορών και σεξουαλικών υπηρεσιών.

Σε όλη αυτή την «οικονομία», η οποία είναι έμφυλα ιεραρχημένη, συμμετέχει ακόμα και το προσωπικό του χώρου, κυρίως άνδρες ως φύλακες της «εύρυθμης λειτουργίας» του αλλά και επιτηρητές των θηλυκών σωμάτων που κινούνται μεταξύ της πίστας, του μπαρ και των πριβέ χώρων.

Σώματα που εξιδανικεύονται ή προσπαθούν να ιδωθούν ως τέτοια μέσα από αισθησιακές ενδυμασίες, αναδεικνύουν πρότυπα θηλυκοτήτων που ικανοποιούν την ανδρική ψευδαισθηση, εντείνοντας την παραγωγή συναισθημάτων των ανδρών-πελατών. Μια σεξουαλική οικονομία, μέσω της έμφυλης αλληλεπίδρασης και της κατανάλωσης του γυναικείου σώματος επισφραγίζει ένα σύνολο πρακτικών και ενσώματων επιτελέσεων που παρατηρούνται σε χώρους σεξουαλικής διασκέδασης, ανεξηρεύνητους, ανοίκειους για τις κοινωνικές επιστήμες, για τους οποίους κατατέθηκε εδώ, μέσω του «Άλλου», ένα μικρό λιθαράκι.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Abercrombie, N., Hill, S. και Turner, B. (1992) *Λεξικό Κοινωνιολογίας*. Αθήνα: Πατάκης.

Αμπατζή, Κ. Μ. (2004) Ποτό για παρέα: έμφυλες σχέσεις, σώμα και συναισθημα στη σεξουαλική εργασία. (online). Διδακτορική διατριβή: Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Διαθέσιμη στο: <https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/22654?lang=el#page/1/mode/2up> [Ανακτήθηκε στις 17 Ιουνίου 2023].

Αμπατζή, Λ. (2007) «Το κέρασμα στα «μπαρ με κονσομασιόν»: Η διαχείριση του μη ανεκτού», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 122, 3–21. Διαθέσιμο στο: <https://doi.org/10.12681/grsr.120> [Ανακτήθηκε: 21 Ιουνίου 2023].

Αμπατζή, Λ. (2008) *Προσεγγίζοντας το φαινόμενο του trafficking*. Αθήνα: ΕΚΚΕ.

Bale, C. (2012) «Η κουλτούρα της σεξουαλικοποίησης και η σεξουαλική υγεία των νέων: λόγος για ανησυχία;» στο Σαδικάκη, Κ. και Τσαλίκη, Λ. (επιμ.) *Μέσα επικοινωνίας, λαϊκή κουλτούρα και η βιομηχανία του σεξ*. Αθήνα: Παπαζήσης, σ. 139-155.

Βιδάλη, Σ. (2020) «Μετανάστευση και έγκλημα» στο Ψημμένος, Ι. (επιμ.) *Το μεταναστευτικό εργατικό δυναμικό*. Αθήνα: Παπαζήσης, σ. 325-363.

Bhattacharyya, G. (2002) *Σεξουαλικότητα και Κοινωνία*. Αθήνα: Σαββάλας.

Craig, I. (2011) *Σύγχρονη Κοινωνική Θεωρία: Από τον Πάρσονς στον Χάμπερμας*. Αθήνα: Τόπος.

Goffman, E. (2006) *Η παρουσίαση του εαυτού στη καθημερινή ζωή*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Πλουζ, Ε. και Kaplan, D. (2022) *Τι είναι το σεξουαλικό κεφάλαιο*; Αθήνα: Εκδόσεις του εικοστού πρώτου.

Λάζος, Γ. (2001) *Πορνεία και διεθνική σωματεμπορία στη σύγχρονη Ελλάδα*. Αθήνα: Καστανιώτη.

- McNair, B. (2002) *Η κουλτούρα του σριπτιζ*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Ritzer, G. (2012) *Σύγχρονη Κοινωνιολογική Θεωρία*. Αθήνα: Κριτική.
- Tabet, P. (2006) «Τα δόντια της πόρνης» στο Γιαννακόπουλος, Κ. (επιμ.) *Σεξουαλικότητα, θεωρίες και πολιτικές της ανθρωπολογίας*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, σ. 375-400.

Ξενόγλωσση

- Milrod, C. and Monto, M. A. (2012) “The Hobbyist and the Girlfriend Experience: Behaviors and Preferences of Male Customers of Internet Sexual Service Providers”, *Deviant Behavior*, 33(10), pp. 792–810.
- O’ Neil, M. (2001) *Prostitution and Feminism: towards a politics of feeling*. USA: Polity.

Ευχαριστίες

Πηγή έμπνευσης για την διεξαγωγή της συγκεκριμένης έρευνας αποτέλεσε η Καλλιόπη Αμπατζή. Η ερευνητική δραστηριότητα και η ενασχόληση της με ζητήματα φύλου επηρέασαν τα ερεθίσματα και την κρίση μου. Ως ένδειξη ευγνωμοσύνης δε θα μπορούσα παρά να αφιερώσω το παρόν άρθρο εις μνήμην της. Επιπλέον, θα ήθελα να αφιερώσω το άρθρο στη φίλη Κατερίνα και σε όλες τις γυναίκες που δίνουν το δικό τους αγώνα κατά του καρκίνου του μαστού.